

170. Van Dale, de letter K (8)

1. Een schilderij heeft coloriet. Dat geeft deze gebeurtenis een couleur locale en dat is niet altijd een couleur de rose. Mimicry is kleuraanpassing, een chromatofoor (pigmentcel) is een kleurdrager. Totale kleurenblindheid is staafjesblindheid (achromasie, achromatopsie). Naast kleuren-tv is er zwart-witte televisie. Kleurenzien is niet weggelegd voor een kleurenblinde. De heren van kortjan zijn de rijksveldwachters. In Van Dale staat nog een andere betekenis van kortjan. Van lange jan krijgen is op je donder krijgen, dat kan zelfs onder een hoge toren, een lange Jan. Daaronder was een lommerd, die was van Ome Jan. De uitdrukkingen 'van lotje getikt zijn' en 'Leentje leerde Lotje lopen, langs de lange lindelaan' kent u natuurlijk allebei.
2. Schijf geen cijfers, maar letters! Je mag schrijven honderdeen of honderdeneen, er zijn honderdeneen manieren om snel rijk te worden. Die lees je niet in de sprookjesverhalen van de Duizend-en-een-nacht. Het jaar duizend en zes, negenhonderd jaar na het jaar onzes Heren – of anno Domini, afgekort A.D. – honderdzes of honderdenzes, was een bijzonder, een outstanding, een remarquabel jaar. Hoe schrijf je trouwens een miljard een miljoen honderdduizend (en) een?
3. Als je van de familie van kleef bent, ben je gierig. Andere families zijn de familie Doorsnee, de Heilige Familie en de familie Flodder. Voor de rechtbank stond mevrouw B. met familie terecht. Kleefkracht is adhesie en een kleefcel is een colloblast. In de met lus gesloten zandzak zat löss. Waar zijn de kleermakersfournituren? Waar is in vredesnaam de foerage gebleven?
4. Ben jij soms met honderd paarden uit de Haspengouwse klei getrokken? Waar heb je de Chinese klei, het kaolien, gelaten? Met een kleibats graaf je. In een kleidijk kan kleilei (argilliet) voorkomen. Mijn tante woonde aan de Kleidijk, op nummer 342. Je kunt iets en détail verkopen, maar ook en gros. Met het drukkersvak hebben te maken klein kapitaal (kleinkapitaal) en klein octavo. Het grootkapitaal houdt zich daar niet mee bezig. In aardrijkskundig zin kennen we het Klein Europa en de Kleine Antillen. Het cerebellum bestaat uit de kleine hersenen. Kleinachten staat tegenover hoogachten. Het kleinduimpje verslond Klein Duimpje.
5. Die kleingelovige is kleingeestig (mesquin). Hij had zelfs geen enkel kleingeld in zijn zak.
6. Hij was kleinhoofdig, microcefaal. Zijn vrouw was me nog een schijntje oftewel bagatel schuldig, geen bagatelle.
7. De kleinkapitaal komt overeen met de x-hoogte, nietwaar? Cabaret en mime behoren tot de kleinkunst, het variété. De dermatologe wees mij op het varikeuze symptomencomplex. Het kleinmediaan (klein mediaan) is een papierformaat. Kleinmoedig is pusillaniem. Stop dat maar in de kleinodiënschrijn! Neem een kleintje pils of koffie en zet een kleintje in het advertentieblad.
8. Hij sprak emfatisch en praatte en dronk zich klem. Een klembord is goed Nederlands voor clipboard en is familie van het billboard. De klemdraai heet ook wel biastrepsis. Een klemkraan en een knijpkraan kunnen een gummislang afsluiten. Hij werd door de politie klemgereden en na zijn vlucht door de hermandad klemgezet, maar zelfs toen nog had hij een goede klep. Je pulmonalisklep zal maar breken... Die klepmeier heeft een goede klepel. De koster klepte het angelus, of deed de klok dat zelf? De kleppermanstaat bracht wel mooie kleppermanspoëzie voort. Voor de bankiers zou je een kleptocratentaks moeten invoeren. De klerengek vond het klereweer. Haal mijn discokleren even uit die torsekast. Klerikalen – en dus de clerus – hebben te veel macht.
9. Hé klets, loop niet zo te klessebessen en hou op met die kletsica. Je bent een echte koukleum.
10. De man met pinocchioneus kwam pats-boem als een du(i)veltje-uit-een-doojsje tevoorschijn.
11. In de klei-industrie gaat het er kleilig aan toe. Klezmermuziek is traditionele Joodse muziek en wordt gespeeld door klezmorem. Klik en clique zijn beide schrijfwijzen van het begrip coterie.

12. Bartholin en Montgomery zijn klierontdekkers. Klierkoorts is de ziekte van Pfeiffer (pfeiffer oftewel kusziekte, Jaarboek 2008), een kliergezwell is een adenoom en een klierblaasje een acinus. Klierachtig is scrofulous en klierachtigheid is scrofulose. Klierontsteking is adenitis en klierverweking is adenomalacie. De zwaarden deden klikklak. De aërotherapie is een klimaatbehandeling. Een klimaatraam (Jaarboek 2008) bestaat uit hr-glas. De fabrieksruimte werd geklimatiseerd. CO₂-uitstoot is klimaatverslechterend.

Rein Leentfaar